

Excellenciás Püspök Úr! Tisztelt Professzor Urak! Kedves Kollégák!

Először is engedjék meg, hogy köszönetemet fejezzem ki, amiért a római Deutsches Historisches Institut patinás falai között kerülhet sor e hármas könyvbemutatóra. A német medievisztika eredményei és módszerei ugyanis pályám kezdetétől zsinórmértékül szolgálnak számomra. Azért pedig kifejezetten hálás vagyok, hogy a kúriai magyar klerikusszentelésekről közreadott okmánytárat ANDREAS REHBERG kollégám mutatta be, hiszen a témakörben az általa készített két alapvető tanulmány jelentősen inspirált kutatásaim során. Úgyszintén köszönetemet fejezem ki excellenciás SERGIO PAGANO prefektus úrnak, hiszen az általa vezetett *Arcivio Apostolico Vaticano* munkatársai segítő támogatása nélkülözhetetlen volt célkitűzésem megvalósítása során.

A magyar klerikusok tömeges római szentelésének jelenségére LUKCSICS PÁL 1928-ban napvilágot látott tanulmányát olvasva figyeltem fel. 2011 őszén, amikor három hónapig kutathattam az *Archivio Apostolico Vaticano*ban, fogalmazódott meg bennem a gondolat, hogy érdemes lenne a kúriai promóciókat dokumentáló, azonban LUKCSICS által nem ismert – és a magyar medievisztika által korábban nem hasznosított – a *Camera Apostolica* fondjában őrzött *Libri formatrum* 14 kötetes regisztersorozat magyar vonatkozású adatait összegyűjteni. További ösztönzést jelentett, hogy a 2000-es évek közepétől a nemzetközi kutatás fokozott figyelmet fordított e témakörre, amely jelzi a késő középkori kúriai papszentelési turizmus, LUDWIG SCHMUGGE találó megfogalmazása szerint a *turismo delle ordinazioni* relevanciáját.

Jóllehet 2011-től kezdődően az Apostoli Kamara és a Magyar Királyság késő középkori kapcsolatrendszerével foglalkoztam behatóan, elsősorban a gazdasági összefüggések feltárására, elemzésére helyeztem a hangsúlyt. A kúriai klerikusszenteléseket dokumentáló kamarai kötetek szisztematikus feltárását 2016 májusában kezdtem. A munka egyik legintenzívebb szakaszában, 2017 késő őszén készítettem el a magyar vonatkozású bejegyzések *in extenso* átiratát. A vatikáni levéltár mellett az *Archivio Storico Diocesano* keretei közt működő *Archivio del Vicariató*ban, az *Archivio di Stato di Romában*, valamint az *Archivio della Penitenzieria Apostolicában* is kutatásokat folytattam. A források feltárásával párhuzamosan a vonatkozó nemzetközi szakirodalom jelentős részét is összegyűjtöttem, köszönhetően az *École Française du Rome* kiemelkedő állományú könyvtárának. 2018 nyarán fogtam az Apostoli Kamara szervezésében lezajlott kúriai promóciók magyar vonatkozású iratait közreadó okmánytár filológiai és tartalmi jegyzetapparátusának elkészítéséhez, amely végül 2021 augusztusában látott napvilágot.

Az általam közreadott okmánytár hiánypótló, ugyanis a külföldi klerikusok promócióját dokumentáló *Libri formatarum* magyar vonatkozású bejegyzéseit adja közre a teljességre törekvően. Az *Ordinationum Documenta Pontificia* kötet összesen 1001 bejegyzést tartalmaz, amely 783 fő promóciójával kapcsolatos dokumentumot tartalmaz az 1426 és 1523 közötti évekből. Mivel 50 magyar klerikus számára csupán szentelési engedélyt (*littera dimissoria*) állítottak ki, összesen 743-an vettek részt ténylegesen kúriai promóciókon. A valóságban ennél bizonyosan több magyar klerikust szentelhettek a római Kúriában, azonban a forráspusztulás következtében ezt mindössze valószínűsíthetjük. A korszak 14 magyar egyházmegyéje közül összesen 12 neve szerepel a promóciókat dokumentáló forrásokban, amely négy, területtel már nem rendelkező korábbi missziós püspökséggel (*episcopatus in partibus infidelium*)

egészült ki. A római szentelés gyakorlata a késő középkor általános jelenségének számított a nyugati kereszténység, így a Magyar Királyság területén is. A Kúriában felszentelt magyarok mindössze néhány százalékát alkották a hazai klérusnak, tehát korántsem tarthatjuk a kúriai promóciókat magyar szempontból tömegjelenségnek. A római szentelés közkeletű gyakorlatnak számított a hazai egyháziak körében is, amely például néhány soproni polgár végrendeletében is tetten érhető. Mindez pedig arra hívja fel a figyelmet, hogy nem szükségszerű valamennyi kúriai ordináció háttérében a vallásos motívumon túlmutató indokok után kutatnunk.

Az okmánytár összeállításával párhuzamosan a téma monografikus feldolgozását is megkezdtem, amelynek egyes részleteit hazai és nemzetközi konferenciákon, valamint tanulmányok keretében ismertettem. A legfontosabb kutatási eredményeimet összefoglaló angol nyelvű tanulmányom pedig az idei évben került publikálásra a Deutsches Historisches Institut *Pubblicazioni online del DHI Roma. Nuova serie* 7. kötetében.

Vizsgálataim eredményeként „Szentelési turizmus” a késő középkorban? *Magyar(országi) egyháziak promóciója a Római Kúriában (1426–1523)* címmel elkészítettem a téma teljességre törekvő elemzésének kéziratát, amellyel az idei év tavaszán a Magyar Tudományos Akadémia doktora címet nyertem el. A kézirat köteté formálása, majd magyar és angol nyelvű publikálása a következő időszak feladata lesz. Mindez hiánypótló vállalkozás, ugyanis a magyar kutatás érdeklődését e szegmens nem keltette fel, emellett pedig illeszkedik az utóbbi másfél évtized nemzetközi irányvonalához.

Köszönöm újfent, hogy itt lehetek, és hogy meghallgattak!